

Podstawowe dane osobowe recenzenta

dr hab. Wojciech Kubica
Dziedzina, sztuki muzyczne
Dyscyplina, instrumentalistyka
Akademia Muzyczna im. G. i K. Bacewiczów
w Łodzi

Łódź, dnia 5 czerwca 2022 r.

Recenzja pracy doktorskiej mgr. Krzysztofa Książka

Zlecniodawca recenzji

Akademia Muzyczna im. K. Pendereckiego w Krakowie, pismo JM Rektora, prof. dr hab. Wojciecha Widłaka.

Dotyczy

Uchwały Nr 2/2022 Składu Orzekającego Akademii Muzycznej im. K. Pendereckiego w Krakowie z dnia 24 marca 2022 roku w sprawie: wyznaczenia recenzenta pracy doktorskiej w przewodzie na stopień doktora sztuki w dziedzinie Sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej Instrumentalistyka Pana mgr. Krzysztofa Książka. Temat pracy: „Problematyka wykonawcza gry na instrumencie historycznym z perspektywy instrumentalisty współczesnego na podstawie wybranych dzieł Fryderyka Chopina wykonywanych na replice (2018) fortepianu Fryderyka Buchholtza (ca. 1825).

Podstawowe dane o Kandydacie:

-
Pan mgr Krzysztof Książek naukę gry na fortepianie rozpoczął w wieku 9 lat w Szkole Muzycznej nr 1 im. Stanisława Wiechowicza w Krakowie, w klasie mgr Grażyny

Hesko-Kołodzińskiej. Edukację muzyczną kontynuował w Państwowej Ogólnokształcącej Szkole Muzycznej II stopnia im. Fryderyka Chopina w Krakowie w klasie prof. Stefana Wojtasa. Studia licencjackie w Akademii im. K. Pendereckiego w Krakowie oraz studia magisterskie w Akademii Muzycznej im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy ukończył w klasie tego samego profesora. Od 2016 roku jest studentem Hochschule für Musik, Theater und Medien w Hanowerze w klasie prof. Arie Vardiego. Swoją edukację uzupełniał podczas licznych kursów mistrzowskich m.in.

w Dusznikach Zdroju (w ramach Międzynarodowego Festiwalu Chopinowskiego), Lipsku (International Musik-Akademie Leipzig), Hamamatsu (Hamamatsu Piano Academy), Fort Worth (Piano Texas Academy), czy w Radziejowicach (Międzynarodowy Kurs Mistrzowski dla Młodych Pianistów) współpracując z takimi pedagogami jak: Kristian Bezuidenhout, Eugen Indjic, Choong Mo Kang, Yoheved Kaplinsky, Kevin Kenner, Hiroko Nakamura, Boris Petrushansky, Dang Thai Son, Wojciech Swiatała, Tamas Ungar. Od 2019 roku jest studentem szkoły doktorskiej, pozostając pod opieką naukową dr hab. Moniki Gardoń-Preinl, prof. AMKP oraz dr Iwony Sowinskiej-Fruhtrunk.

Pan Krzysztof Książek był uczestnikiem i laureatem licznych konkursów pianistycznych. Do swoich największych sukcesów zalicza: występ w półfinale oraz dwie nagrody pozaregulaminowe podczas XVII Międzynarodowego Konkursu im. Fryderyka Chopina (Warszawa 2015), III nagrodę oraz nagrody specjalne Polskiego Radia za najlepsze wykonanie mazurków podczas I Międzynarodowego Konkursu Chopinowskiego na Instrumentach Historycznych (Warszawa 2018), I nagrodę na IV Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym „Halina Czerny-Stefanska in memoriam” (Poznań 2017), III nagrodę w Concours International de Piano de l'Orchestre Philharmonique du Maree (Rabat, Casablanca 2016), nagrodę specjalną dla najlepszego polskiego uczestnika na IX Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym im. I. J. Paderewskiego (Bydgoszcz 2013). Krzysztof Książek ponadto był trzykrotnie laureatem, organizowanego przez Narodowy Instytut Fryderyka Chopina, Ogólnopolskiego Konkursu im. F. Chopina, w latach: 2011 (III nagroda), 2013 (I nagroda), 2015 (II nagroda ex aequo). Brał także udział w kilku znaczących konkursach międzynarodowych: Concours Long-Thibaud-Crespin (Paryż 2019), Clara Haskil Piano

Competition (Vevey 2019), International Piano Competition „Top of the World”, Concours Musical International de Montreal (Montreal-Warszawa 2021).

Bogata działalność koncertowa p. Krzysztofa Książka obejmuje sale koncertowe niemal wszystkich filharmonii w Polsce oraz wiele znaczących sal koncertowych na świecie: Great Hall of Guildhall w Londynie, Salle Cortot w Paryżu, Ed Landreth Auditorium w Fort Worth, Salę Koncertową Akademii Muzycznej w Dniepropietrowsku, Salę Koncertową Narodowego Konserwatorium Muzycznego w Uzbekistanie, Auditorio Verdi w Mediolanie, Aula Magna na Sapienza Universita w Rzymie, La Sala del Ridotto Teatro Verdi w Triescie, Salle Paderewski w Lozannie, Grande Auditorio of Belem Cultural Centre w Lisbonie, Salę Koncertową Filharmonii Narodowej Ukrainy w Kijowie, Małą Salę Konserwatorium im. P. Czajkowskiego w Moskwie. Pianista występował podczas takich festiwali jak: Festiwal Chopinowski w Dusznikach Zdroju (2012, 2014), Festiwal Chopin i Jego Europa w Warszawie (2015, 2016, 2017, 2018), Festival Chopin a Paris (2015), Festiwal Artura Rubinsteina w Łodzi (2015), Paderewski Piano Festival w Raleigh (2014, 2015), Festiwal Pianistyki Polskiej w Słupsku (2015, 2016, 2020), New Year's Festival w Gstaad (2016), International Festival of Contemporary Music w Nikozji (2019), Wielkanocny Festiwal Ludwiga van Beethovena w Warszawie (2018, 2019), Festival Chopin w Valldemosie. Pianista podczas koncertów symfonicznych współpracował z wieloma wybitnymi dyrygentami, takimi jak: Antoni Wit, Jacek Kasprzyk, Tadeusz Strugała, Grzegorz Nowak, Vaclav Luks, Jose Maria Florencio, Yu Feng, George Tchitchinadze, Łukasz Borowicz, Ewa Strusinska, Wojciech Michniewski, Jiri Rozeii, Robert Kabara, Tomasz Chmiel, Stanisław Krawczynski, Jurek Dybał, Olivier Holt, Piotr Sułkowski, Wojciech Rodek, Lio Kuokman, Czesław Grabowski.

Niezwykle wartościową aktywność koncertową doktoranta uzupełnia działalność fonograficzna. W swoim dorobku posiada pięć albumów studyjnych:

- Chopin Piano Works (DUX 1319)- recital z dziełami Fryderyka Chopina
- Santander Orchestra 2016 (DUX 1356) - nagranie *Koncertu fortepianowego e-moll* op.11 F. Chopina razem z Santander Orchestra pod batutą Jose Maria Florencio;

- F. Chopin. Koncert fortepianowy f-moll, Mazurki, Ballada/Kurpinski. fuga i Koda B-dur (NIFCCD 056) - recital na kopii instrumentu Buchholtza z ok. 1825 roku;
- Apparition (ACD 263) - recital XX-wiecznych pieśni nagrany razem z Agatą Zubeł (sopran)
- A. Arensky, S. Rachmaninov, Książek Piano Duo (DUX 1720) - recital kameralny razem z Agnieszką Zahaczewską-Książek (fortepian), nagranie wybranych suit na dwa fortepiany A. Arenskiego i S. Rachmaninowa.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska **mgr Krzysztofa Książka** „Problematyka wykonawcza gry na instrumencie historycznym z perspektywy instrumentalisty współczesnego na podstawie wybranych dzieł Fryderyka Chopina wykonywanych na replice (2018) fortepianu Fryderyka Buchholtza (ca. 1825) składa się z dzieła artystycznego oraz jego opisu. Dzieło artystyczne zawiera wykonania następujących utworów Fryderyka Chopina:

- 4 Mazurki op. 7, nr 1 B-dur, nr 2 a-moll, nr 3 f-mol, nr 4 As-dur
- 3 Polonezy op. 71, nr 1 d-moll, nr 2 B-dur, nr 3 f-moll
- Rondo Es-dur op. 16
- 5 Mazurków op. 6 nr 1, fis-moll, nr 2 cis-moll, nr 3 E-dur, nr 4 es-moll, nr 5 C-dur
- Scherzo h-moll op. 20

Nagranie jest rejestracją recitalu, który odbył się 29 sierpnia 2021 roku o godz. 12.00 w Domu Urodzenia Fryderyka Chopina w Żelazowej Woli, na kopii fortepianu Fryderyka Buchholtza z ok. 1825 roku.

Przedstawione dzieło jest dowodem znakomitych kompetencji artystycznych i wykonawczych doktoranta. Pan mgr Krzysztof Książek prezentuje się w nim jako pianista o ukształtowanej, wyrazistej osobowości, kreatywności, wrażliwości na zmiany emocjonalnego kolorytu wykonywanych dzieł. *Mazurki op. 7* urzekają swobodną, logiczną i nieprzerysowaną koncepcją interpretacyjną ukazującą ich taneczny charakter oraz wariacyjną różnorodność tematyczną. Na uznanie zasługują autorskie warianty ornamentalne pianisty, subtelne i niewypaczające sensu zdobionych fraz, choć z perspektywy wykonawstwa współczesnego w mojej opinii nieco kontrowersyjne. Z kolei narracja *Polonezów op. 71* ujawnia filozoficzną naturę doktoranta, w której głębokie przemyślenie i zrozumienie retoryki poszczególnych fraz nigdy nie ustępuje miejsca taniej wirtuozerii spływającej sens tych miniaturowych arcydzieł. Świadome wykorzystanie pedałów zmieniających wyjściowe brzmienie instrumentu jest świadectwem głębokiej wrażliwości i wyobraźni pianisty. Nie sposób jednocześnie nie oprzeć się refleksji, iż rezygnacja z moderatorów zmieniających barwę i wzbogacających możliwości kolorystyczne we współczesnych instrumentach na rzecz ich większego wolumenu brzmienia jest swoistym ślepym zaułkiem w ewolucji fortepianu. Na uznanie zasługuje również konstrukcja recitalu, w którym artysta konsekwentnie buduje napięcie aż do pełnego błyskotliwej wirtuozerii *Ronda Es-dur op. 17*, by po chwili zadumy w sentymentalnych dwóch pierwszych Mazurkach op. 6 rozpocząć pochód w kierunku finałowego Scherza h-moll op. 20.

Część teoretyczna pracy pt „Problematyka wykonawcza gry na instrumencie historycznym z perspektywy instrumentalisty współczesnego na podstawie wybranych dzieł Fryderyka Chopina wykonywanych na replice (2018) fortepianu Fryderyka Buchholtza (ca. 1825)jest dogłębnym opisem zarejestrowanego na nośniku CD dzieła muzycznego będącego przedmiotem badań. Praca składa się z następujących części głównych:

Wstęp

1. Fortepian – zarys historyczny

2. Problematyka wykonawcza na przykładzie wybranych dzieł Fryderyka Chopina

3. Podsumowanie

4. Bibliografia

5. Załącznik

W części teoretycznej, będącej opisem artystycznej pracy doktorskiej Pan Krzysztof Książek przedstawił wyniki badań, których przedmiotem było dzieło muzyczne. W rozdziale pierwszym Autor w interesujący sposób przedstawia historię fortepianu uwzględniając kierunki rozwoju tego instrumentu. Omawia także zasadnicze różnice pomiędzy budową fortepianów z mechanizmem wiedeńskim i angielskim a także przedstawia szereg informacji istotnych dla budownictwa fortepianów w Polsce w drugiej połowie XVIII i pierwszej połowie XIX wieku. Doktorant prezentuje także związki Fryderyka Chopina z Fryderykiem Bucholtzem oraz historie powstania kopii jego fortepianu. W rozdziale drugim przedmiotem badań doktoranta stały się poszczególne elementy składające się na problematykę wykonawczą takie jak dynamika, frazowanie, pedalizacja, zastosowanie pedałów zmieniających barwę, zagadnienia dotyczące oznaczeń metronomicznych czy tworzenie i wykorzystywanie wariantów. Całość wieńczy podsumowanie, licząca osiemnaście pozycji bibliografia, oraz wywiad przeprowadzony przez autora z budowniczym kopii instrumentu Bucholtza Paulem McNultym.

Sposób przeprowadzonej analizy oraz zaprezentowania udokumentowanych wniosków dowodzi szerokiej wiedzy doktoranta w zakresie twórczości Fryderyka Chopina. . Autor we wnikliwy sposób analizuje dzieła będące przedmiotem rozprawy. Bogactwo owych spostrzeżeń zazwyczaj znajduje swoje odzwierciedlenie w świadomym doborze środków kształtujących koncepcję interpretacyjną analizowanych dzieł. Wyjątkiem są tu wyniki badań dotyczące braku notacji pedału przez Chopina w miejscach zastosowania pedału harmonicznego. Skoro już autor pracy dochodzi do takowych wniosków, warto

byłoby je zrealizować w recitalu będącym przedmiotem dzieła. Należy jednak dodać, iż decyzja owa została przez Doktoranta podjęta świadomie w zgodzie z własnymi przekonaniem i estetycznymi. Wierność szczerzej i autentycznej wypowiedzi artystycznej jest wartością nadrzędną i w mojej opinii zasługuje na szczególne uznanie.

Podsumowując, opis dzieła muzycznego p. Krzysztofa Książka oceniam bardzo wysoko zarówno pod względem treści oraz wyciąganych wniosków jak i języka a także interesującego, indywidualnego stylu. Tezy wysnuwane przez Doktoranta są we właściwy sposób umotywowane, często poparte wypowiedziami Fryderyka Chopina, jego uczniów oraz współczesnych mu pianistów zaś przemyślany sposób ich przedstawienia świadczy o gruntownym zrozumieniu tematu i zaangażowaniu w jego zgłębianie.

Konkluzja

Obie części pracy doktorskiej mgr. Krzysztofa Książka pt. „Problematyka wykonawcza gry na instrumencie historycznym z perspektywy instrumentalisty współczesnego na podstawie wybranych dzieł Fryderyka Chopina wykonywanych na replice (2018) fortepianu Fryderyka Buchholtza (ca. 1825) prezentują bardzo wysoki poziom artystyczny i merytoryczny. Przedstawione utwory podlegają pracy badawczej a sposób ich opracowania i rejestracji są znaczącym osiągnięciem Doktoranta. Wiedza oraz wyniki badań zawartych w opisie artystycznej pracy doktorskiej stanowią interesujące źródło informacji dla wszystkich pragnących pogłębiać swoją wiedzę o twórczości Fryderyka Chopina. Pan Krzysztof Książek należy do grona najwybitniejszych polskich pianistów swojego pokolenia. Jego wrażliwość, muzyczna dojrzałość, wnikliwość oraz dotychczasowe osiągnięcia artystyczne pozwalają z pełnym przekonaniem stwierdzić jego praca doktorska spełnia wymagania ustawy art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.).

Pracę powyższą przyjmuję.

dr hab. Wojciech Kubica

Akademia Muzyczna w Łodzi

